

Korkeakouluvisio

Ammattikorkeakoulun hallitus 24.02.2025 § 7
208/12.00.00/2025

Rehtori-toimitusjohtaja Vesa Taatila:

Turun ammattikorkeakoulu Oy:n hallitus keskusteli 20.8.2024 hallituksen iltakoulun yhteydessä käynnissä olevasta korkeakouluvisioprojektista. Siinä Opetus- ja kulttuuriministeriö pyrkii määrittelemään korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa tavoitteet Suomen korkeakoulutukselle vuodelle 2040, ja samalla tiekartan etenemisestä haluttuun suuntaan.

Periaatteessa kaikkia järjestelmän elementtejä voidaan muuttaa, jos sitä pidetään perusteltuna. Turun ammattikorkeakoulun hallituksen ja johtoryhmän keskusteluissa on noussut esille mm. seuraavia näkökulmia:

- Jatkossakin tullaan tarvitsemaan työelämän asiantuntijatehtäviin osaajia tuottavia sekä työelämälähtöistä TKI-työtä tekeviä organisaatioita puhtaasti akateemisen osaamisen lisäksi. Niiden olemassaolon edellytys perustuu toiminta-alueen osaamistarpeisiin vastaamiseen. Sikäli voidaan katsoa, että Turun ammattikorkeakoulun tuottamalle osaamiselle on vahva tarve tulevaisuudessakin.
- Korkeakoulujärjestelmän osalta tulee varmistaa, että työtä tehdään toisia toimijoita täydentäen eikä sisäisesti kilpaillen päällekkäistä työtä tehden.
- Korkeakoulukentässä on tällä hetkellä hyvin erilaisia toimijoita niin yliopistoissa kuin ammattikorkeakouluissakin. On vaikea löytää toimintamallia, joka antaa kaikille mahdollisuuden vastata oman alueensa/alojensa kehitystarpeisiin.
- Mikä tulee olemaan tulevaisuuden korkeakoulun toiminta-alue? Tuleeko fokuksen olla kampuskaupungissa, maakunnassa, maassa vai jossain kansainvälisessä rakenteessa? Painotukset tältä osin voivat muuttua tulevaisuudessa. Samalla ne määrittelevät, kenen kanssa meidän tulee verkottua tai ehkä jopa yhdistyä.
- Nykyjärjestelmä ei todennäköisesti kykene vastaamaan 50 prosentin tutkintotavoitteeseen nuorista aikuisista eikä 4 prosentin tavoitteeseen TKI:sta suhteessa BKT:hen. Miten sitä tulee muuttaa niin, että enemmistö nuorista aikuisista on suorittanut korkeakoulututkinnon ja teemme merkittävästi nykyistä enemmän TKI-työtä?
- Ammattikorkeakoulusilmälasein läpi katsottuna nykyinen AMK-malli näyttää tehokkaalta, koska:
 - Se mahdollistaa ammatillisen II asteen suorittaneiden pääsyn korkeakoulutukseen
 - Ammattikorkeakouluilla on yliopistoja parempi läpimenoprosentti ja merkittävästi pienemmät kustannukset per tutkinto tai opintopiste.
 - Ammattikorkeakoulusta valmistuneet työllistyvät hyvin omalle alueelleen.
 - Ammattikorkeakoulujen haasteena on yliopistoja merkittävästi pienempi TKI-työn määrä.

Keskusteluun tulevat varmasti nousemaan ainakin seuraavat konkreettiset kysymykset:

- Duaalimallin tulevaisuus tilanteessa, jossa sekä yksittäisillä korkeakouluilla että konserneilla tuntuu olevan halua liudentaa nykyistä rajapintaa.
- Kansallisen korkeakouluverkon sijaintipaikkakunnat nuorisoikäluokkien ja muutamien maakuntien asukasmäärien vähentyessä.
- Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen keskinäinen roolitus.
- Ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden saaminen Suomeen ja integroiminen alueen työelämään.
- Digitalisaation vaikutukset koulutukseen ja TKI-työhön.
- Utelaisuustutkimuksen ja työelämälähtöisen tutkimuksen suhde.
- Ammattikorkeakoulujen mahdollisuus ryhtyä tuottamaan ammatillisesti suunnattuja tohtoritutkintoja
- YAMK-tutkintojen nimeäminen maisteri-tutkinnoiksi
- Professori-nimikkeen käyttöönotto ammattikorkeakouluissa
- 3+2 -vuoden tutkintojen käyttöönotto kaikilla aloilla siten, että kokonaisrahoitus ei pieneneisi.
- Mahdollisten eurooppalaisten yhteistutkintojen tarve.
- Jatkuva oppimisessa suoritettujen (täydennys)tutkintojen rooli työmarkkinoilla.

Turun ammattikorkeakoulun tavoitteet korkeakouluvisiokeskusteluun voisivat olla seuraavat:

1. Suomen tavoitteena tulee olla vuonna 2040 maailman osaavin kansakunta, joka osaa myös käyttää osaamistaan kestävästi hyvinvoinnin ja kansainvälisen kilpailukykyyn luomiseen. Tämä tarkoittaa käytännössä, että:
 - a. Vuonna 2040 Suomen nuoresta ikäluokasta (20–34 v) 70 prosentilla tulee olla korkeakoulututkinto.
 - b. Jokaisella tutkintotasolla peruskoulusta korkeakoulujen jatkotutkintoihin osaamistason tulee olla kansainvälisesti ko. tutkintolajin kärkisijoilla.
 - c. Ulkomaalaistaustaisista opiskelijoista yli 80 prosenttia tulee jäädä Suomen työmarkkinoille Suomessa syntyneiden ikäluokkien pienenemisestä johtuen.
 - d. Suomen tulee olla Euroopan johtava maa työelämän kehittymistä tukevassa TKI-työssä. Suomessa tehdään yli 5 prosenttia T&K-työtä suhteessa BKT:hen, ja työmäärä jakautuu siten, että yksityinen sektori tekee vähintään 2 prosenttiyksikköä T&K:sta.
2. Edellisestä tavoitteesta johtuen Suomessa tullaan 2040-luvulla tarvitsemaan merkittävästi nykyistä enemmän ammatillisesti suuntautuneen korkeakoulututkinnon suorittaneita ammatillisia sekä työelämälähtöistä soveltavaa TKI-työtä. Tämä tarkoittaa käytännössä, että:
 - a. Ammatillisen korkeakoulutuksen perusrahoitusta on lisättävä vastaamaan kasvaneita koulutusmäärän ja -laadun tarpeita.
 - b. TKI-rahoitusta on suunnattava nykyistä enemmän työelämälähtöiseen soveltavaan TKI-työhön.
 - c. Kansallisissa ja EU:n laajuisissa TKI-infrastruktuureissa tulee painottaa korkeakoulujen ja työelämän yhteiskäyttöä.
3. Koulutus ja TKI-työ on syytä kohdentaa tehtäväksi Suomen kasvualueilla, koska silloin niillä on mahdollista vaikuttaa

tehokkaimmin kansallisen kokonaiskasvun kehittämiseen. Tämä tarkoittaa käytännössä, että:

- a. Koulutuslaajennukset tulee suunnata niille alueille, joille on eniten hakijoita.
 - b. Pienten, kansallisesti harvinaisten koulutusvastuiden osalta on huomioitava niiden keskimääräistä suuremmat yksikköhinnat, kun koulutusta ei voida skaalata tehokkaasti.
 - c. TKI-rahoitus tulee suunnata niille alueille ja sellaisiin hankkeisiin, joilla tehdään eniten kansainväliseen kasvuun tähtäävää liiketoimintaa.
 - d. Koulutus- ja TKI-rahoituksia EI tule käyttää negatiivista rakennemuutosta hidastavana tekijänä.
4. Korkeakoulujen kesken tulee etsiä toisiaan täydentävät roolit, jotka tukevat kansallisten tavoitteiden toteutumista. Tämä tarkoittaa käytännössä, että:
- a. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen rajapinta määritellään nykyistä selkeämmin sekä koulutuksen että TKI-työn osalta.
 - b. Rakenteellisessa kehittämisessä etsitään kansallinen korkeakouluverkosto, joka huomioi väestön ja työelämän painopisteiden nykytilan ja ennakoidun kehityksen.
 - c. Pienten koulutusvastuiden toteutus on syytä keskittää kansallisesti riittävän osaavan opettajatiimin aikaansaamiseksi.
 - d. YAMK-tutkinnon suorittaneille tulee avata selkeä reitti jatkotutkintoon.
 - e. Tässä vaiheessa ei ole tarvetta lähteä aktiivisesti ajamaan ammattikorkeakoulujen tohtoritutkintoja, vaan keskittyä kansallisen osaamisen ja kapasiteetin rakentamiseen yhteistyössä yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kesken.
5. Kansalliset nimikerajoitteet poistetaan ammattikorkeakoulujen osalta. Tämä tarkoittaa käytännössä, että:
- a. YAMK-tutkinnon nimike muutetaan muotoon maisteri.
 - b. Ammattikorkeakouluissa voi olla professoreita vähintään samoilla kriteereillä kuin yliopistoissa.
6. Korkeakoulujen tulee tuottaa merkittävästi nykyistä suurempi määrä osaajia suomalaiseen työelämään. Tämä vaatii käytännössä, että:
- a. Korkeakoulutuksen aikana on kiinnitettävä huomiota opiskelijoiden hyvinvoinnin, etenkin mielenterveyden ylläpitoon, jotta korkeakouluista valmistuisi hyvinvoivia osaajia suomalaiseen työelämään.
 - b. Ulkomailta tulevien opiskelijoiden määrää ja integroitumista suomalaiseen työelämään tulee vahvistaa.
 - c. Opintojen läpäisyastetta tulee nostaa valmistuneiden osaamistasoa vaarantamatta.

Ehdotus

Hallitus hyväksyy esitetyt kuusi tavoitetta korkeakouluvisiokeskustelulle. Mahdollisten muiden aiheiden noustessa keskusteluun, rehtori-toimitusjohtajalle annetaan valtuudet esittää näitä tavoitteita tukevia näkemyksiä.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.